

Спеціально уповноважені суб'єкти у сфері протидії корупції

Відповідно до ст.1 Закону, спеціально уповноваженими суб'єктами у сфері протидії корупції є органи прокуратури, Національної поліції, Національне антикорупційне бюро України, Національне агентство з питань запобігання корупції.

Створений спеціалізований антикорупційний суд. Так, Україна взяла на себе міжнародні зобов'язання і створила спеціалізований антикорупційний суд.

За даними Transparency International саме відсутність дієвої судової системи є суттєвою перешкодою на шляху України у протидії корупції.

Як відомо, в Україні започатковано масштабну судову реформу: ухвалено конституційні зміни у сфері правосуддя, новий закон про судоустрій і статус суддів, якими запроваджено кардинально новий підхід до функціонування судової системи в Україні, насамперед, з метою формування доброчесного і кваліфікованого суддівського корпусу, здатного забезпечити захист прав і свобод громадян.

Однак, як справедливо оцінюють ситуацію міжнародні партнери України, цей процес є тривалим, широкомасштабним і не дає змоги сконцентрувати всі зусилля держави саме на протидії корупційним проявам.

Як наголошується міжнародними експертами у сфері протидії корупції, «зневіра в спроможності традиційного механізму правосуддя належним чином долати корупцію спонукає багато країн створити спеціалізовані антикорупційні установи. Найбільш поширеним аргументом на користь створення спеціалізованих антикорупційних судів є потреба у більш ефективному та швидкому розгляді справ про корупцію та пов'язана з нею потреба подати сигнал національній та міжнародній спільності про те, що країна розпочала серйозну боротьбу з корупцією»

Законопроектом визначено: «Вищий антикорупційний суд визначений, як постійно діючий вищий спеціалізований суд у системі судоустрою України, завданням якого є здійснення правосуддя відповідно до визначених законом засад та процедур судочинства з метою захисту особи, суспільства та держави від корупційних і пов'язаних із ними злочинів та судового контролю за досудовим розслідуванням цих злочинів».

Виходячи із задекларованих завдань, спеціалізований антикорупційний суд розглядатиме кримінальні провадження, пов'язані з вчиненням правопорушень, які містять корупційну складову.

а) Прокуратура

Систему прокуратури України становлять:

- 1) Генеральна прокуратура України;
- 2) регіональні прокуратури;
- 3) місцеві прокуратури;
- 4) військові прокуратури;
- 5) Спеціалізована антикорупційна прокуратура.

У Генеральній прокуратурі України утворюється (на правах самостійного структурного підрозділу) Спеціалізована антикорупційна прокуратура, на яку покладаються такі функції:

1) здійснення нагляду за додержанням законів під час проведення оперативно-розшукової діяльності, досудового розслідування Національним антикорупційним бюро України;

2) підтримання державного обвинувачення у відповідних провадженнях;

3) представництво інтересів громадянина або держави в суді у випадках, передбачених цим Законом і пов'язаних із корупційними або пов'язаними з корупцією правопорушеннями.

б) Національна поліція

в) Національне антикорупційне бюро України

Національне антикорупційне бюро України (далі - Національне бюро) є державним правоохоронним органом, на який покладається попередження, виявлення, припинення, розслідування та розкриття корупційних правопорушень, віднесених до його підслідності, а також запобігання вчиненню нових.

Завданням Національного бюро є протидія кримінальним корупційним правопорушенням, які вчинені вищими посадовими особами, уповноваженими на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, та становлять загрозу національній безпеці.

г) Національне агентство з питань запобігання корупції

Національне агентство з питань запобігання корупції (далі - Національне агентство) є центральним органом виконавчої влади зі

спеціальним статусом, який забезпечує формування та реалізує державну антикорупційну політику.

Повноваження Національного агентства:

1. До повноважень Національного агентства належать:

1) проведення аналізу стану запобігання та протидії корупції в Україні, діяльності державних органів, органів місцевого самоврядування у сфері запобігання та протидії корупції, статистичних даних, результатів досліджень та іншої інформації стосовно ситуації щодо корупції;

2) розроблення проектів Антикорупційної стратегії та державної програми з її виконання, здійснення моніторингу, координації та оцінки ефективності виконання Антикорупційної стратегії;

3) формування та реалізація антикорупційної політики, розроблення проектів нормативно-правових актів з цих питань;

4) здійснення в порядку, визначеному цим Законом, контролю та перевірки декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, зберігання та оприлюднення таких декларацій, проведення моніторингу способу життя осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування;

4.1. здійснення у порядку та в межах, визначених законом, державного контролю за дотриманням встановлених законом обмежень щодо фінансування політичних партій, законним та цільовим використанням політичними партіями коштів, виділених з державного бюджету на фінансування їхньої статутної діяльності, своєчасністю подання звітів партій про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру, звітів про надходження і використання коштів виборчих фондів на загальнодержавних та місцевих виборах, повнотою таких звітів, звіту зовнішнього незалежного фінансового аудиту діяльності партій, відповідністю їх оформлення встановленим вимогам, достовірністю включених до них відомостей;

4.2. затвердження розподілу коштів, виділених з державного бюджету на фінансування статутної діяльності політичних партій, відповідно до закону;

5) забезпечення ведення Єдиного державного реєстру декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого

самоврядування, та Єдиного державного реєстру осіб, які вчинили корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення;

б) здійснення співпраці із особами, які добросовісно повідомляють про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень цього Закону (викривачі), вжиття заходів щодо їх правового та іншого захисту, притягнення до відповідальності осіб, винних у порушенні їх прав, у зв'язку з таким інформуванням;

Права Національного агентства:

1. Національне агентство з метою виконання покладених на нього повноважень має такі права:

а) одержувати в установленому законом порядку за письмовими запитами від державних органів, органів місцевого самоврядування, суб'єктів господарювання незалежно від форми власності та їх посадових осіб, громадян та їх об'єднань інформацію, необхідну для виконання покладених на нього завдань;

б) мати прямий доступ до інформаційних баз даних державних органів, органів місцевого самоврядування, користуватися державними, у тому числі урядовими системами зв'язку і комунікацій, мережами спеціального зв'язку та іншими технічними засобами;

в) проводити перевірки організації роботи із запобігання і виявлення корупції в державних органах, органах місцевого самоврядування, зокрема щодо підготовки та виконання антикорупційних програм;

г) вносити приписи про порушення вимог законодавства щодо етичної поведінки, запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, інших вимог та обмежень, передбачених Законом;

д) отримувати від осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, письмові пояснення з приводу обставин, що можуть свідчити про порушення правил етичної поведінки, запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, інших вимог та обмежень, передбачених Законом, щодо достовірності відомостей, зазначених у деклараціях осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування;

е) звертатися до суду із позовами (заявами) щодо визнання незаконними нормативно-правових актів, індивідуальних рішень, виданих

(прийнятих) з порушенням встановлених Законом вимог та обмежень, визнання недійсними правочинів, укладених внаслідок вчинення корупційного або пов'язаного з корупцією правопорушення.

**Фахівець з питань запобігання
та виявлення корупції**

М.А.Пирха